

**БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра русского языка**

Аннотация к дипломной работе
**«Именования выходцев из белорусских земель
в старорусских документах второй половины XVI – XVII века:
структурный, семантический и функциональный аспекты»**

Шамраева Дарья Владимировна

Научный руководитель –
доцент
Зуева О. В.

РЕФЕРАТ

Структура и объем дипломной работы: 2 главы, 2 приложения, 85 страниц, 45 использованных источников.

Ключевые слова: АНТРОПОНИМИКА, ЛИЧНОЕ ИМЯ, ПАТРОНИМ, ФАМИЛИЯ, ПРОЗВИЩЕ, ЭТНОНИМ, КАТОЙКОНИМ, ФОРМУЛА ИМЕНОВАНИЯ, ВЕЛИКОЕ КНЯЖЕСТВО ЛИТОВСКОЕ, МОСКОВСКАЯ РУСЬ, СТАРОРУССКИЙ ЯЗЫК, ДОКУМЕНТЫ.

Объект исследования: именованья выходцев из белорусских земель в старорусских документах второй половины XVI – XVII в.

Предмет исследования: структурно-семантические характеристики и особенности употребления именований выходцев из белорусских земель в старорусских документах второй половины XVI – XVII в.

Цель исследования: установить состав, характер варьирования и особенности употребления антропонимических формул, или моделей, именования выходцев из белорусских земель в старорусских документах второй половины XVI – XVII века.

Методы исследования: сплошная выборка; классификация; количественный метод; семантический анализ; контекстуальный анализ; аналитическое описание.

Полученные результаты и их новизна. Впервые описаны в структурно-семантическом и функциональном аспектах именования выходцев из белорусских земель второй половины XVI – XVII в.; выявлены антропонимические формулы. Установлено, что для характеристики лица используются различные апеллятивные номинации: указание на местность, указание на статус и должность. Обнаружено отсутствие зависимости между антропонимической формулой, сопровождающими ее номинациями и жанром делового документа. При самономинации употребляются уничижительные формы, типичные для речевого этикета рассматриваемого периода.

Достоверность материалов и результатов дипломной работы. В работе исследован значительный языковой материал: 300 именований выходцев из белорусских земель второй половины XVI – первой половины XVII в.; 200 именований выходцев из белорусских земель второй половины XVII в. Исследование проведено с опорой на авторитетные теоретические источники. Это позволило сделать достоверные выводы.

Область применения: полученные результаты могут быть использованы в преподавании дисциплин по ономастике, этнолингвистике, истории русского литературного языка; при разработке спецкурсов, посвященных истории восточнославянской антропонимики и истории русского речевого этикета.

РЭФЕРАТ

Структура і аб'ём дыпломнай работы: 2 главы, 2 дадаткі, 85 старонак, 45 выкарыстаных крыніц.

Ключавыя словы: антрапаніміка, асабістае імя, ПАТРОНІМ, прозвішча, мянушка, этнонім, КАТАЙКОНІМ, ФОРМУЛА наймення, Вялікае Княства Літоўскае, Маскоўская РУСЬ, старАрусКАЯ мова, дакументы.

Аб'ект даследавання: найменні выхадцаў з беларускіх зямель у старарускіх дакументах другой паловы XVI – XVII ст.

Прадмет даследавання: структурна-семантычныя характарыстыкі і асаблівасці ўжывання найменняў выхадцаў з беларускіх зямель у старарускіх дакументах другой паловы XVI – XVII ст.

Мэта даследавання: устанавіць склад, характар вар'іравання і асаблівасці ўжывання антрапанімічных формул, або мадэляў, наймення выхадцаў з беларускіх зямель у старарускіх дакументах другой паловы XVI – XVII ст.

Метады даследавання: суцэльная выбарка; класіфікацыя; колькасны метады; семантычны аналіз; кантэкстуальны аналіз; аналітычнае апісанне.

Атрыманыя вынікі і іх навізна. Упершыню апісаныя ў структурна-семантычным і функцыянальным аспектах найменні выхадцаў з беларускіх зямель другой паловы XVI – XVII ст.; выяўлены антрапанімічныя формулы. Устаноўлена, што для характарыстыкі асобы выкарыстоўваюцца розныя апелятыўныя намінацыі: указанне на мясцовасць, указанне на статус і пасаду. Выяўлена адсутнасць залежнасці паміж антрапанімічнай формулай, намінацыямі, якія яе суправаджаюць, і жанрам дзелавога дакумента. Пры саманамінацыі ўжываюцца ўніжальныя формы, тыповыя для маўленчага этыкету разгледжанага перыяду.

Дакладнасць матэрыялаў і вынікаў дыпломнай работы. У працы даследаваны значны моўны матэрыял: 300 найменняў выхадцаў з беларускіх зямель другой паловы XVI – першай паловы XVII ст.; 200 найменняў выхадцаў з беларускіх зямель другой паловы XVII ст. Даследаванне праведзена з апорай на аўтарытэтныя тэарэтычныя крыніцы. Гэта дазволіла зрабіць дакладныя высновы.

Галіна ўжывання: атрыманыя вынікі могуць быць выкарыстаны ў выкладанні дысцыплін па анамастыцы, этналінгвістыцы, гісторыі рускай літаратурнай мовы; пры распрацоўцы спецкурсаў, прысвечаных гісторыі ўсходнеславянскай антрапанімікі і гісторыі рускага маўленчага этыкету.

ABSTRACT

The structure and volume of the thesis: 2 chapters, 2 supplements, 85 pages, 45 sources used.

Keywords: ANTHROPONYMY, PERSONAL NAME, PATRONYMIC, SURNAME, NICKNAME, ETHNONYM, CATOICONYM, NAMING FORMULA, GRAND DUCHY OF LITHUANIA, MOSCOW RUS, OLD RUSSIAN LANGUAGE, DOCUMENTS.

The object of the study: naming of immigrants from the Belarusian lands in Old Russian documents of the second half of the XVI – XVII century.

The subject of the study: structural and semantic characteristics and features of the use of names of immigrants from the Belarusian lands in Old Russian documents of the second half of the XVI–XVII century.

The purpose of the study is to establish the composition, the nature of variation and the peculiarities of the use of anthroponymic formulas, or models, naming natives of the Belarusian lands in Old Russian documents of the second half of the XVI – XVII century.

Research methods: continuous sampling; classification; quantitative method; semantic analysis; contextual analysis; analytical description.

The results obtained and their novelty. For the first time, the structural, semantic and functional aspects of naming natives of the Belarusian lands of the second half of the XVI – XVII century are described; anthroponymic formulas are revealed. It is established that various appellate nominations are used to characterize a person: an indication of the area, an indication of the status and position. The absence of dependence between the anthroponymic formula, the accompanying nominations and the genre of the business document was found. When self-nominating, pejorative forms are used, typical of the speech etiquette of the period under consideration.

The reliability of the materials and results of the thesis. The work examines significant linguistic material: 300 names of people from the Belarusian lands of the second half of the XVI – first half of the XVII century; 200 names of people from the Belarusian lands of the second half of the XVII century. The study was conducted based on authoritative theoretical sources. This allowed us to draw reliable conclusions.

Field of application: the data obtained can be used in teaching disciplines on onomastics, ethnolinguistics, the history of the Russian literary language; in the development of special courses on the history of East Slavic anthroponymy and the history of Russian speech etiquette.